
TÁBLÁT AVATTAK MIHÁLY ANDRÁS ZENESZERZŐ-TANÁR EMLÉKÉRE

egykori lakóháza (Budapest, II. Vérhalom tér 9/b.) falán

Mihály András emlékére

(Forrás: Budai Polgár online)

I.

Mihály András Kossuth-, Liszt Ferenc- és négyszeres Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, karmester, gordonkaművész, a Zeneakadémia tanszakvezető egyetemi tanára, kórusvezető, zeneelméleti írások, tanulmányok szerzője, a Magyar Rádió zenei lektora, az Operaház igazgatója, a Budapesti Kamaraegyüttes megalapítója és vezetője, érdemes és kiváló művész emléktáblájának avatására, egykori lakóházánál 2021. szeptember 3-án került sor. A család kezdeményezését – sok évi hiábavaló kilincselések után – végül is a II. kerület polgármestere, Órsi Gergely karolta fel.

Mihály András zeneszerzői életművéből a legismertebb alkotás az 1953-ban komponált Gordonkaverseny, amelynek I. és III. tételéből az ünnepség résztvevői részleteket hallhattak a Perényi Miklóssal készült felvételtől.

András Mihály: Concerto for Cello and Orchestra: I. Poema. Allegro (13:52)

Mihály András: Csellóverseny: I. Poema. Allegro

Perényi Miklós (gordonka)

és az MR Szimfonikus Zenekara Lehel György vezényletével

Kurtág György, aki egykori tanárától-kollégájától-barátjától búcsúzott megrendült szavakkal. Sajnos emlékbeszédét nem sikerült rögzíteni, de Hommage À Mihály András c. műve kottába zárva is közvetíti felénk érzéseit:

Der Stadt Witten gewidmet 3

HOMMAGE À MIHÁLY ANDRÁS

12 Mikroludien für Streichquartett – 12 Microludes for string quartet
12 mikrolúdium vonósnégyesre

KURTÁG György
Op. 13

© Copyright 1979 by Editio Musica Budapest
Printed in Hungary

Z. 8716

[Hommage á Mihály András, „12 Microludes for String Quartet”, Op. 12 \(9:09\)](#)

Molinari Vonósnégyes

Kurtág György összes vonósnégyese

© 2016 ATMA Classique

Mihály Andrást, aki zeneakadémiai munkája mellett 1978 és 1987 között a Magyar Állami Operaház főigazgatója is volt. Ezen idő alatt egy egészen fantasztikus tehetségű magánénekesi gárda segítette munkáját, gazdagította zenei életünket. Közéjük tartozott többek között Kincses Veronika, Tokody Ilona, továbbá Polgár László, Sólyom-Nagy Sándor, Kovács Kolos, Molnár András és Gulyás Dénes.

Gulyás Dénes emlékezése

Elmaradhatatlan, barna dohánylevélbe töltött és meglehetősen bűdös Corvina cigarettájával a szája sarkában, gyors léptekkel igyekezett a Zeneakadémia folyosóján a XIV-es tanterem felé, hogy megtartsa kamarazene óráját. Igen, akkor a 970-es évek közepén még nem voltak dohányzásra kijelölt helyek. Schubert B-dúr triója és a zongorista hölgy kedvéért mentem én is az órára, mint lapozó.

A zongorázó Mihály András mellett Pászthy Júlia, Németh Gábor és Gulyás Dénes operaénekes (Gulyás Dénes archívumából)

Mit is kereshetett volna egy énekes növendék a hangszeresek számára tartott kamarazene órán? Hiszen 74-ben az énekesek tanrendjén nem szerepelt a kamarazene. Most látom már, hogy elég nagy baj volt ez. Az első élményeim a – mondjuk ki nyugodtan – magasabb rendű zeneiségről és az erről való gondolkodásról – ezekhez az órákhoz fűznek. És innen kelteződik, hogy elkezdetem másként gondolkodni a zenéről. Mondjuk így, nem énekes fejjel.

Már az első alkalommal lenyűgözött az a fajta értelmezés, mely a hang megszólaltatásának szorosan vett technikáját, nem, mint célt, hanem mint eszközt tartotta szem előtt. Célként pedig azt az üzenetet, amit bizonyosan lehet sokféleképpen értelmezni, de amelynek minden zenei szava, írásjele, nem a technika által megvalósítható és szinte kézzel fogható egyértelműség felé mutat, - hiszen az „csak” eszköz, - hanem a szellem, az emberi szellem végtelenül csodás és szavakba nem, csak zenébe önthető megnyilvánulásai felé, melyhez valóban „csak” eszköz, a manuális, vagy énektechnikai tudás.

Hermann Hesse azt írja, hogy a hanyatló korok zenéje arról ismerhető fel, hogy az érzéki és mennyiségi elem, mindig túlsúlyban van a szellemi rovására. Igen ezeken az órákon, még nem tudtam, de megéreztem valamit a szellemből, az emberi szellem nagyságából. Abból, hogyan emeli magához egy olyan zseni, mint Schubert, - és persze sorolhatnék még rengeteg zseniális zeneszerzőt - magához azt, aki értelmezni próbálja a mű, a szerző szellemét. Hogyan emeli az emberi minőség magasabb, értelmesebb, és tisztább fokára.

Mert mi más a zene adta varázslat, vagy kissé elcsépezt szóval katarzisz, mint megtisztulás. Amit megérzünk, ha olyan szerző zenéjével van dolgunk, aki – ahogyan Hamavas Béla írja – önmaga fölé teremt. Művében valami egyetemes, transzcendens, örökérvényű igazságot, felemelő szellemet, szellemiséget fogalmaz meg. Így válik a zseniális zene szelleme játékonnyá, így alakít emberséget, jellemet, így metsz és alakít, mint József Attila Ódájának verssorában, „Oh, hát miféle anyag vagyok én, hogy pillantásod metsz és alakít” ... Olyan szerelemmel fordultam a zene felé, mint József Attila, fordult kedveséhez az Ódában.

Persze akkor, 20 évesen még nem tudtam, csak éreztem ezt. A tudatosulás később érkezett, amikor koncerteken, lemezfelvételen, rádiófelvételen, az Opera színpadán, próbákon és előadásokon hosszú évekig dolgoztam vele. Posztgraduális képzés volt ez. Útmutatás a megtisztulás felé. És mindezt sokszor tréfásan, mosolyogva adott instrukciókkal olykor pajkos kikacsintással, finoman és szeretettel fűszerezett személyes utalásokkal érte el. Aztán összeállt a darab, mert minden tőle kapott instrukcióban, - és ha hibáztunk, egy-egy összevont szemöldökű tekintetében - a jóra, a megtisztulásra törekedett. Nem a kollégák megalázása, volt a cél, nem a karmestertől, tanártól való félelem igazgatott, hanem a Tanár Úr, aki velünk együtt fejtette meg a zenébe rejtett szellem üzenetét.

Volt néhány olyan muzsikos, az elmúlt 50 évben, mióta ezen a pályán próbálok megfejtetni én is szerzői üzeneteket, akik nélkül a megfejtések közelébe sem értem volna. Ő volt az egyik, a legjobbak közül. Ilyen mestert kívánok a jövő generációinak! Köszönöm tanár úr, köszönöm direktor úr, köszönöm karnagy úr, hogy tanulhattam tőled. Elhelyezem itt majd a koszorút, de koszorú nélkül is mindig emlékezni fogok rád.

Tokody Ilona Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas operaénekes, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja az emlékezését írásban küldte meg azzal a szíves kéréssel, hogy az kerüljön felolvasásra az ünnepségen:

Vallomások Mihály Andrásról Tokody Ilonától

Tokody Ilona és Mihály András, 1980
(Fotó: Mezey Béla. Forrás: a Magyar Operaház archívuma)

Mihály András zeneszerző, zeneesztéta, a Zeneakadémia kamarazene professzora, karmester, a Magyar Állami Operaház főigazgatója, televíziós egyéniség, egy igazi polihisztor!

A Zeneakadémián találkoztam vele először, amikor Rohmann Imre kamarapartnerem voltam. Egy évig tanított nekünk sok-sok dalt Schuberttől, Schumanntól, Brahmtól. Mindig izgatottan vártam az óráit, hiszen mindig több lettem általuk. Ő egy igazi építő zenész volt, aki óriási tudásával nem lenyomta, hanem felemelte magához a növendékeit!

Olyan tűzzel, olyan hittel, olyan lelkesedéssel tanított, hogy mi is lángra lobbantunk Tőle. Csodálatos tanár volt! Na és a humora! De ugyanilyenek voltak később az Operaházban a zenei próbái is! Mindig vártam, hogy együtt muzsikálhassunk!

Hála Isten, volt alkalmunk a gyönyörű, felejthetetlen zenélésre: Aida premier, Don Carlos premier, Don Giovanni és Aida részletek a TV-ben, de a Puccini és Verdi áriák c. Hungarotonnál készült szólólemezem karmestere is ő volt az Operaház zenekarával.

[Mihály András a Don Giovanniról mesél \(49:39\)](#)

[Mihály András a Don Carlos című Verdi-operáról mesél \(58:53\)](#)

Az igazgatása alatt zeneileg megújult az Operaház. Egy új aranykorszakot hozott létre Ferencsik Jánossal, Lukács Ervinnel, Mikó Andrással, Békés Andrással.

Kifinomult zene ízlésével, igényességével mindig összeillő énekeseket választott a szereposztásokba. De a balett is fellendült. Seregi László csodás koreográfiái akkor készültek és akkor érték virágkorukat.

Jóvolt a légkör. Pedig nem volt könnyű dolga, mert igazgatása alatt három évre bezárt az Operaház felújítás miatt és csak az Erkel Színház működött. Senkit sem küldött el! Összetartotta a társulatot, szeretettel, türelemmel, dicséretekkel, humanizmussal.

Seregi László és Mihály András
(Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

Guiseppe Patane, Mihály András, Failoni Nelly, Failoni Donatella és Medveczky Ádám
(Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

Nelli Failonival is jó barátságban volt, aki idehozta a világsztárokat: Renata Scottót, Carlos Bergonzit, Pietro Cappuccilit, Jevgenyij Nyeszterenkót, Jelena

Obrazcovát, Placido Domingót, Luciano Pavarottit stb. Állandó karmestere volt Giuseppe Patane. Zeneileg virágzó operaházat épített.

Piero Cappuccilli, Mihály András, Fejér Pál A végzet hatalma, 1982
(Fotó: Mezey Béla Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

Emlékszem 1983-ban az Operaház újra nyitására, amikor többek között az Erkel Bánk bán c. opera II. felvonását tűzte ki olyan szereposztással, mint Simándy József, Melis György, Kórodi András és Tokody Ilona.

Szerettem, és tiszteltem őt, mint óriási muzsikust, operaigazgatót és mint embert és barátot. Igaz barát volt. Mindig segített. Amikor Bécsbe felkértek Pillangókisasszonynak ő és Mikó András felkészíttek. És eljött Bécsbe megnézni a premieremet!

Nagyon megszerettem családját is. Nyaranta meglátogattam őket: Csillát, Andit és Esztert Csobánkán. Felejtethetlen szép beszélgetések voltak a Muzsikáról. Olyan ember volt, aki nem titkolta, sőt büszke volt a barátságunkra. Nagyon sokat köszönhetek neki.

Oláh Melinda, Medveczky Ádám, Patkó József, Mihály András, 1978
(Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

Mihály András 1949-től 1993-ig, haláláig volt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára: kamarazenét, vonósnégyes játékot és zenekari gyakorlatot tanított. A helyszínen bejátszott archív felvétel betekintést adott óráinak hangulatába:

Mihály András a kamarazenéről (1987) (3:08)

Az ünnepségen közreműködött az Erkel Ferenc Vegyeskar, amely rendszeresen énekli Mihály András Vörösmarty Mihály soraira írt „A szeretők” című művét Cseri Zsófia vezényletével:

Mihály András: Szeretők (Vörösmarty Mihály versére) (2:37)

Budapesti Németajkú Református Egyházközség temploma Erkel Ferenc Vegyeskar /
Vezényel / Dirigent: Zsófia Cseri
Budapesti Németajkú Református Egyházközség temploma (2017.11.10.)

A mű kottája elérhető:

Mihály András: Két Vörösmarty kórusmű - Kontrapunkt Music

Az emléktábla állítási ünnepség narrátora Zelinka Tamás volt, aki többek között a következő szavakkal emlékezett Mihály Andrásra: „Szerintem Mihály András zenei életünk egyik legjellegzetesebb személyisége volt. Egy nevezetes nap előestéjén, 1917. november 6-án született. Elmondhatjuk, hogy nemcsak születésnapja, de életének egyes állomásai is szervesen követik a XX. század hol drámai, hol pedig örömteli eseményeit. 1941-től 1944-ig fiatal muzsikusként munkáskórusokat vezetett, mialatt saját vonósnégyesével Berg, Schönberg, Hindemith és Bartók műveinek szerzett elismertséget. 1944-ben baloldali nézetei miatt letartóztatták, és egy évig a buchenwaldi koncentrációs táborban raboskodott. 1946-ban a Magyar Állami Operaház szológordonkása, majd főtíkára lett. 1949-ben nevezték ki a Zeneakadémia kamarazene tanárának, majd egy évvel később tanszékvezetőnek is, ahol egészen haláláig dolgozott. Tanítványai közé tartoztak többek között a Bartók vonósnégyes, az Éder- és a Takács-Nagy Kvartett tagjai.

1968-ban megalakította a Budapest Kamaraegyüttest, amelynek elsőrendű célja a magyar és a nemzetközi kortárs zene népszerűsítése volt.

Ferencsik János, Mihály András, Fejér Pál (1980-as évek)
(Fotó: Mezey Béla. Forrás: A Magyar Operaház archívum)

Nagy Ferenc, Mihály András, Békés András
(Forrás: A Magyar Állami Operaház archívuma)

Az 1980-as években az igazgatói szobában, valószínűleg egy értekezlet előtt v. után
(Fotó: Mezey Béla. Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

A Magyar Állami Operaház igazgatójaként nemcsak a közel 100 éves Andrassy úti palota felújítási munkálataiért volt felelős, hanem azért is, hogy a dalszínház magas szakmai színvonalát megőrizze. Ez utóbbit többek között azzal sikerült elérnie, hogy a korábbi hatalmas repertoárt 25%-kal csökkentette, hogy több próba jusson a fennmaradt művekre. Csakhamar bevezette, hogy a felújítások kettős szereposztását egyazon karmester vezényelje, hogy a próbák során ne kétféle zenei elképzelés érvényesüljön. Rendszeres vendégszereplésre nyerte meg Giuseppe Patané-nét, s ugyancsak megnyerte rendszeres vendégdírigálásra Jurij Szimonovot, a Moszkvai Nagyszínház főzeneigazgatóját, de megnyerte Ferencsik Jánost is, hogy vállalja újból az Operaház főzeneigazgatói megbízatását. Ennek lett az egyik csodás eredménye Varázsfuvola felújítása és Ferencsik János hatyúdala, a Parsifal. Vendégrendezőként szerződtette Jurij Ljubimovot a Don Giovanni és Borisz Pokrovszkijt az Eljegyzés a kolostorban c. Prokofjev dalmű bemutatására. Mihály András újítása volt – legalábbis a hazai praxishoz képest –, hogy egy sor olasz librettójú alkotást eredeti nyelven tűzött műsorra. Ennek egyik legragyogóbb eredménye volt Verdi: Simon Boccanegra c. operájának sikere.

Mihály András programszerűen új magyar alkotásokat is műsorra tűzött. Példaként említem Balassa Sándor: Az ajtón kívül, továbbá Bozay Attila: Csongor és Tünde c. művét, vagy Presser Gábor A próba c. balettjét, amely az első rock mű volt az Andrassy úti palotában.

Mihály András, Fodor Antal, Presser Gábor, (1981/82)
(Fotó: Mezey Béla. Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

Számos operaházi előadás karmestere is volt Mihály András. Ebbéli repertoárjának sokszínűségét jól jelzi, hogy a nevéhez fűződik többek között Monteverdi Tankréd és Clorinda párviadalának zenei irányítása éppen úgy, mint Verdi Aidája és Don Carlosa, vagy Stravinsky: A léhaság útja.

Egy nagy sikerű Aida előadás után: Jobbról balra: Gáti István, Mészöly Katalin, Mihály András, Gregor József, Rohonyi Anikó, és egy „ismeretlen” Radames
(Fotó: Mezey Béla. Forrás: a Magyar Állami Operaház archívuma)

Vezényléséről Mihály András azt mondta, hogy „én azért dirigálok, mert felüdít, és megerősít az aktív zenélés és a hangzó zenével való közvetlen kapcsolatban. És talán még használok is vele.”.

Az emléktáblát Mihály András felesége, Varga Csilla zongoraművész és két unokája, Czinkos Anni és Czinkos Flóra leplezte le Mihály András emléktábláját és elsőként is ők helyezték el a megemlékezés virágait a márványlapon. Közben pedig felhangzott Stravinsky: Tűzmadár c. művének fináléja Mihály András vezényletével.”

Mihály András előadása Stravinsky Tűzmadár című balettjéről (1978) (54:17)
(TV Zenei Klubja)

További koszorúzó:

Őrsi Gergely, II. kerület polgármestere; Gulyás Dénes operaénekes-rendező
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem részéről Fülei Balázs zongoraművész, a
Kamarazene Tanszék vezetője; Erkel Ferenc Vegyeskar

Az ünnepséget Mihály András Gordonkaversenyének a fináléja zárta:

András Mihály: Concerto for Cello and Orchestra: III. Capriccio. Presto (7:37)
Perényi Miklós (gordonka, az MRT Szimfonikus Zenekara Lehel György vezényletével
(Hungaroton)

II. MIHÁLY ANDRÁS ...AMIT A FIATALSÁG SZENVEDÉLYE VISZ DIADALRA...

Mihály András. Nagygyörgy Sándor felvétele az 1970-es évek elején készült.

Nem hiszem, hogy bárkit is meglep majd az, amit mondok. Egész életemben ezt mondtam és ennek megfelelően cselekedtem is. A hangversenyélet egészsége azon múlik, hogy megfelelő legyen az arány az úgynevezett repertoár és az új zene között. Tekintve, hogy nálunk ebben elmaradás mutatkozik, az új zenéhez nyugodtan hozzávehetjük a 20. század legtöbb kiemelkedő remekművét is. A félreértés elkerülendő, mindjárt meg akarom jegyezni, hogy nem egyszerűen a Filharmónia vagy az Operaház címére küldöm ezzel kapcsolatos kívánságcédulámat. Sőt, tulajdonképpen a jelenlegi zenei közállapotokat tekintve kell adózni ez intézmények vezetőinek azért a bátorságukért, hogy ennyit is tettek az ügy érdekében, amennyit tettek. nem is szólva a rádióról, amely tulajdonképpen többet tesz, mint amennyit a körülmények megengednének. Én nem a statisztika megjavítását követelem, hanem egy egész közhangulat megváltoztatását sürgetem, már amennyire a kultúra lassan mozgó világában vakamit sürgetni lehet.

Félve mentem először vidékre együttesemmel (a Budapesti Kamaraegyüttessel. A Szerk. megj.), Móricz Zsigmond szellemi gutaütésben szenvedő vidékére. Fiatalokkal találkoztam Pécsen, Győrött és Szegeden, akik érdeklődéssel és izgalommal hallgatták az új zenét, és lelkesen jutalmazták tapsaikkal a produkciót. Nem voltak sokan, néhány száz mindenütt, de hányan lehetek még mögöttük, akik, ha okosan vagyunk, hozzájuk csatlakoznak, és hányan lesznek még majd holnap.

Ez a hozzászólás arra akar emlékeztetni, hogy akkor érezhetjük magunkat felkészülve a jövőre, ha zenei életünk központjába kerül a 20. század, a ma zenéje. Remélem, amiért ezt így ki merem mondani, nem fognak úgy elkönyvelni, mint aki ellensége a régi mestereknek, vagy érzéketlen azokkal szemben. Már néhány éve bizonyítom hódolatomat irántuk. A zeneakadémiai kamarazene-tanításban jóformán csak Bach, Mozart, Beethoven, Schubert és más nagy múltbéli mesterek műveit tanítom, talán nem minden haszon nélkül. Előadónüvésztben és zeneszerzésben egyaránt valóm: állandóan velünk kell lenniük, mint a gyönyörűség és a tudás kiapadhatatlan forrásának, mint a mesteri hangoldások példaképeinek. Műsorainkon is szüntelenül szerepelniök kell, egy pillanatra sem szabad eltűnni az új közönség előtt a remekműveknek, a múlt legnagyobb mestereinek. De a jelent nem szabad kiszorítaniok, nem szabad elfedniök. Miért? Megpróbálom egymás után indokolni ezt a zenei élet három legfontosabb tényezője, közönség, előadók és zeneszerzők szemszögéből. Az úgynevezett repertoár-anyag legnagyobb előnye a közönség szempontjából, hogy régi darabokból, a maguk korszakának vitathatatlanul legnagyobb mesterműveiből áll, amelyeknek hangzásvilága ezer és egy csatornán keresztül már annak is füléhez ért, aki sohasem jár hangversenyre. Legnagyobb hátránya pedig, hogy hangzásvilága már mindenkinek megszokott, azokat vonzza, akik szeretik a megszokottat, és akik szeretik a fémjelzettet, nem szeretve a maguk ízlése alapján kiválasztani a tömegből a nekik legjobban tetszőt.

Mihály András

(Nagygyörgy Sándor felvétele az 1970-es évek elején készült)

Goethe életműve valaha hihetetlen szenvedélyeket keltett; művei remekművek maradtak, de szenvedélyeket már nem tudnak ébresztetni. Beethoven aktuálisabb, mint valaha. Kvartettjei ezer szállal szövődnek a 20. század zenéjébe egészen Bartók és Schoenberg vonósnégyeseinek gondolatvilágáig, mégsem szenvedélyeket borzoló tényezők. Talán, ha megint az lenne a harci kérdés, ki a nagyobb, az elegáns Rossini, vagy a süket Beethoven érthetetlen és groteszk formáival – ez Schumann mondta róla – akkor igen, de ezek a problémák már megoldódtak. A mi számunkra a mű élvezetes szellemének őrzése maradt. Ha tudok még valamit a fiatalságról, akkor az az, hogy maga szereti berendezni életét, maga akarja megválasztani, milyen tárgyak, szokások, képek, eszmék, zenék vegyék körül. Egy valami, amit a fiatalok szenvedélye vitt diadalra, többet jelent számunkra, mint ezer vitathatatlan érték, melynek érték-voltáról nem ők döntöttek. És ez így van rendjén, így valósul meg a kultúra rendje, mely törvény szerint nemcsak megőrzésből, hanem gyarapításból is áll. Közönségünk akkor fog döntően megfiatalodni, ha az ifjúság tudatára ébred annak, hogy döntőbíró szerepére hívjuk meg. Meg kell magyaráznunk azt is hogy joga van elvetni, ami nem tetszik. A fújozó közönség is többet ér, mint az előkelően unatkozó, vagy a közönyösen otthon maradó. Tudta ezt Bartók is. Aztán meg valljuk be, játszunk mi rossz és unalmas műveket is, elkerülhetetlen ez néha egy igazi zenei életben. A közönség műélvezetben veszít ugyan ezáltal, de nem fontosságban. Ha jól ítél, történelmet csinál. Ha a fiatalsággal akarjuk megtölteni hangversenytermeinket, meg kell velük értetnünk, hogy ott fontos, mai kérdések dőlnek el, s hogy őket kérjük fel döntőbírákként. Ez csak akkor lehetséges, ha az érdeklődés középpontjában az új zene kerül. Ahol nem ez történik, ahol a hangversenyélet fókuszában a repertoár áll, ott óhatatlanul előtérbe lép az előadó és elsősorban az előadóra kíváncsi közönség. Ez látszólag előnyös az előadóművész számára, a valóságban azonban nem. A legnagyobbak, a Klempererek, Szigetk, Menuhinok mindig is tudták ezt. A múltkoriban megrendülve olvastam Piatigorszky önéletrajzában a tréfás formában csomagolt vallomást: mennyire élvezte a Pireonielben való közreműködését és hogyan undorodott az előadói flitterhez hozzátartozó „rovarok” játszásától.

Hiszen az előadó, választott művészetének jellege következtében akkor nagy, amikor általa az előadott mű nagysága megvilágosodik, és akkor alkot újat, amikor általa válik gyönyört adó élő élménnyé egy új gondolat. A zeneszerzői gondolat feltétlen uralma nélkül, az új keresése nélkül, különösen a mai versenyekkel telispékelt időkben oly könnyen válik torzzá az előadói

konkurrencia. Előtérbe kerül a legacélosabb billentés, ahol más, gyengébb fém jobban esne, a leggyorsabb etüd, hogy már alig halljuk a hangokat, a leghalkabb piano, bár inkább énekelnie kellene, a legerősebb timpani ütés és a leglassúbb Brahms-Adagio, az előadói beltenyészetnek ez az egész tragikomikus szövevénye, melyben nyomtalanul elvész a zeneszerzői gondolat. Na meg a bot másik végén, a pedantéria, a gondterhelt stílusfáltásból származó copfos élettelenség. Hányszor gondoltam, eszeveszetten dübörgő zongoristát, vagy a mű holtteste fölött megdicsőült unalommal taktust verő karmestert hallgatva; menj bartárom, végy egy soha nem hallott, be nem mutatott művet, nyúlj hozzá úgy, hogy tudod, nem téged hallgatnak. A műről van szó. Tedd bele minden tudásodat és illeszd belé az egyéniségedet. Ha ez sikerül, és ha sikered lesz, talán meggyógyulsz.

Beszéljek még a zeneszerzőkről? Isten tudja, talán nem mindegyiknek lenne egyértelműen jó, ha a zenei élet fókuszába kerülnének.

Sok felületesség, átgondolatlanság, csacsiság éldegél suttyomban a közöny szikes talaján. A jobbak azonban kivirágoznak. A kísérletek periódusa, úgy látszik, végéhez közeledik. A kísérletek alapján megírt műveknek legfontosabb inspirálója, bírálója és hadserege a szenvedélyes közönség lett. Talán szokatlanul hangzik, amit itt elmondtam, ezért még egyszer összefoglalom: nem támadok, és nem kongatok vészharangokat. Nincs nálam nagyobb tisztelője és élvezője Ferencsik, Fischer Annie, Kovács Dénes, vagy a Tátrai-vonósnégyes klasszikusokat interpretáló művészetének. Nem erőszakolt adminisztratív intézkedéseket sürgetek, hanem egy alapelv elismerését és ápolását, a modern közvéleményformálás és kulturális propaganda minden eszközével. Az elv így hangzik: akkor élő és vonzó egy zenekultúra, akkor kelt tartós érdeklődést és szenvedélyeket, akkor vonzza a fiatalság legjobbjait, ha középpontjában az új alkotás áll.

III.

MIHÁLY ANDRÁS YOUTUBE FELVÉTELEIBŐL

[Mesteriskola - MIHÁLY András tanít \(1972. 02.\) \(34:50\)](#)

A film szereplői: Mihály András, Berkes Kálmán, **Kocsis Zoltán**, Schiff András, Szenthelyi Miklós, Barta Mihály

A tanított mű: Bartók Béla: Kontrasztok BB 116

[Mihály András a Kis éji zenéről \(1:05:48\)](#)

Mihály András a Fidelióról és a III. Leonóra nyitányról (49:39)

Mihály András a Hovanscsináról mesél 54:50)

Mihály András A rózsalovag című Richard Strauss-operáról mesél (1:00:35)

Mihály András A nürnbergi mesterdalnokokról mesél (1986) (51:33)

Mihály András előadása Haydn 34. (d-moll) szimfóniájáról (49:37)

Mihály András előadása a variációs műfajról és Brahms Haydn-variációk című művéről (45:49)

Mihály András saját művét vezényli (Musica per 15 - részlet) (3:22)

Részlet Mihály András szerzői estjéből, amelyet 60. születésnapja tiszteletére rendeztek a FÉSZEK Művészklubban, 1977-ben.

Contemporary Hungarian Music: András Mihály

György LEHEL, Éva Andor, Loránt Szűcs, Béla Kovács, András Mihály, Ferenc Petz, Orchestra of the Hungarian Radio and Television, Girl's Chorus of Győr

Symphony No. 3 I. Molto sostenuto-Molto allegro (5:59)

Symphony No. 3 II. Presto (4:23)

Symphony No. 3 III. Andante (6:00)

TELJES LEJÁTSZÁSI LISTA MEGTEKINTÉSE

Mihály András 100 - Emlékest (1:40:34)

Műsor:

1. MIHÁLY András: Musica per viola accompagnamento di pianoforte

2. W.A. MOZART: C-dúr hegedű-zongora szonáta, K. 296

3. Andrej MAKOR: O lux beata Trinitas

4. MIHÁLY András: Két Vörösmarty kórus - II. Szeretők

Közreműködik: Nagy Enikő - brácsa Perényi Eszter - hegedű Varga Csilla - zongora Erkel Ferenc Vegyeskar (karnagy: dr. Cseri Zsófia)

Házigazda: Zelinka Tamás

Beszélgetőtársak: Kurtág Márta, Kurtág György, Lázár Eszter, Gulyás Dénes

Mihály András a 20. század magyar zenei életének egyik legnagyobb hatású alakja éppen 100

Mihály Andrásra barátai, családtagjai és tanítványai körében emlékezünk.

2017. november 6. Budapest Music Center – Könyvtár

IV.

Mihály Andrea, Mihály András leánya édesapja cd-jével az Erkel Színháznézőterén.

A Magyar Állami Operaház gondozásában megjelent CD az MTVA archívuma nyomán főként Wagner-vezényléseiből válogat részleteket (*A nürnbergi mesterdalnokok*, *Trisztán és Izolda*, *Parsifal*), de olyan csemegék is megtalálhatók az albumon, mint Monteverdi *Tankréd és Klorinda párviadala* című szcenikus madrigálja és Mihály *Együtt és egyedül* című művéből szemelvény.

V.

Online közvetítés a Zeneakadémiáról

(Zeneakadémia, 2021. II. 11.)

Műsor:

Mihály András Csellóverseny

Robert Schumann II. (C-dúr) szimfónia, op. 61

Perényi Miklós cselló

Nemzeti Filharmonikus Zenekar, vezényel Kelemen Barnabás

A teljes hangverseny utólag is megtekinthető a Zeneakadémia [honlapján](#), [Facebook oldalán](#), valamint [YouTube-csatornáján](#).

Mihály András az 1940-es években vonósnégyesével Bartók és a bécsi iskola mestereinek megismertetését tekintette fő feladatának. 1946–48-ban az Állami Operaház szólócsellistája volt. Ezzel a zenei háttérrel, biztos hangszerismerettel írta meg 1953-ban életműve reprezentatív darabját, a háromtételes *Csellóversenyt*, amelyért 1955-ben Kossuth-díjat kapott. A tételek tempójelzése mellett azok műfajára is utal a szerző: *Poema*, *Ballada*, *Capriccio*. Az est szólistája, a hangszer mindentudó mestere, Perényi Miklós huszonnégy évesen már lemezfelvételt készített a műből.

Perényi Miklós a megtekintésre ajánlott koncerten (Zeneakadémia, 2021. II. 11.)
(Nagy Attila felvétele)

Robert Schumann 1845–46-ban, élete válságos időszakában írta *II. szimfóniáját*, amelynek ellenpontos szerkesztése az ez idő tájt tanulmányozott nagy előd, Bach zenéjének megismerésével magyarázható. Az első tétel a pontozott ritmusú, felfelé törekvő főtémából építkezik. A játékosan induló, perpetuum mobile-szerű második tételbe két trió ékelődik, hogy a bevezető zenei anyag démonikus átalakulásával érjen véget. A harmadik tétel a romantikus szimfóniairodalom egyik legmegrázóbb lírai vallomása. A művet vidám hangvételű negyedik tétel zárja.